

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ג אב תש"פ | דף היומי בבלי: עירובין ד | דף הכולל: עירובין צט.
דף היומי בהלכה: מסימן תק"ג אמצע סעיף א' ו"דווקא קודם אכילה" עד סימן תק"ד סעיף ג'.
מוסר: אהבת חסד - אות ב' עד אות ד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: תומר דבורה הקדמה עד פרק א מידה ז

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"דרשו' מכינים את כלל ישראל להיות בעלי רוח הקודש!" – מאמר מפתיע | "ללמוד ספר מוסר עם ילד בן שנתיים?!" – יריעה מיוחדת לרגל היארצייט של מרן הסטייפלער זי"ע | מרגש: החתונה האחרונה של הפויקער הראשון בירושלים | הצופר של המכוננית ידע להתקלקל בדיוק ביום הנכון... | 1954

"הוקסמתי! איזו שפה עשירה, איזו הסברה... אני מלמד ותיק, אני יודע מה זו הסברה טובה, ופה אני שומע שיעור מושלם! פשוט מושלם! ולמה אני מספר לך את זה עכשיו? - בגלל מסכת עירובין..."

הרב יצחק אברמזון גילה כבר מזמן את שיעוריו הבהירים והמרתקים של הרב אפרים סגל מ'דרשו', אבל עכשיו עם תחילת מסכת עירובין - הוא הרגיש שהוא חייב לספר לכל עם ישראל על המתנה הנפלאה הזו | לקרוא ולקבל חשק...

ועקב א. לוסטיגמן
את הרב יצחק אברמזון אני מכיר כבר שנים רבות. התפללנו במשך כמה וכמה שנים באותו בית כנסת, ומאז נשארנו בקשר קרוב. הוא מבוגר ממני בכמה עשרות שנים, וזה אומר שאת יום ההולדת השבעים הוא חגג כבר לפני יותר משנה או שנתיים... אז נכון, לא קוראים לו יצחק, ושם המשפחה שלו אינו אברמזון, אבל הוא מתעקש להשתמש בשם בדוי ואינו מסכים להתראיין בשמו המלא. מילאתי אחר בקשתו. וכי ברירה אחרת היתה לי??
בימים האחרונים הוא התקשר אלי, נרעש ונרגש. "תגיד לי, לוסטיגמן, אתה עדיין עובד ב'דרשו' נכון?".
אני עדיין עובד ב'דרשו', ב"ה.
"תשמע, אתה חייב להעביר להנהלה הראשית את מה שאני אומר לך..."

וזה מה שהוא סיפר לי: "הייתי מלמד במשך שנים רבות. היה לי שיעור בערב, בו למדתי גמרא. חוץ מזה הייתי עסוק כל היום עם העבודה. הייתי מכין את החומר הנלמד בכיתה, גם אחרי 30 ו-40 שנה כמלמד עדיין המשכתי להכין בכל פעם מחדש. למה? כי ידעתי שמלמד שמגיע לכיתה כשהוא לא מוכן, לא תהיה לו משמעת והוא לא יצליח להסביר לילדים את החומר כמו שצריך. "השנים עברו חלפו, והגעתי לגיל שבו המחשב של משרד החינוך כבר לא מסוגל עוד להחזיק אותי ברשימת מקבלי המשכורות. נפלטתי מהמערכת והפכתי לפנסיונר. בהתחלה הצעתי שאעבוד בחינם, בלי משכורת, אבל זה לא עובד ככה. יש דור צעיר שגם רוצה לעבוד, יש לחץ גדול על כל משרה, וכך מצאתי את עצמי בבית. "התחלתי לעבוד בעריכה של חומרים כתובים, תחום שתמיד חיבבתי ועכשיו אני קצת מתפרנס באמצעותו. זה לא הרבה כסף, אבל יש בזה תעסוקה נחמדה. כל פעם אני לומד דברים

"מאוד חששתי, קניתי כמה גמרות מכמה סוגים, נערכתי בחיל וברעדה, והנה מגיע השיעור הראשון במסכת עירובין. אחח... איזו הסברה נפלאה, איזה טוב טעם ודעת. "ובתוך כל הטוב הזה, חיכתה לי הפתעה. מסתבר שהשיעור של הרב סגל השתדרג לכבוד המסכת החדשה, ותוך כדי השיעור מופיעים על המסך ציורי המחשה שמראים לך בדיוק מה זה מבוי, על מה אנחנו מדברים, איך נראית החצר, באיזה צד שמים את הלחי וכל מה שיכולת אולי להתבלבל, הכל מגיע עם ציורים שממחישים את הנלמד, וזה פשוט נותן צבע לשיעור, משלים את ההסברה בצורה יוצאת דופן, ועושה חשק ללמוד הרבה יותר מדף אחד של 'עירובין' בכל יום. "זהו", הוא מסיים את המונולוג, "אני רק יושב ומקשיב לו, בלי לשאול שאלות ובלי להתערב בכלל. "זה מה שרציתי שתגיד להם, למנהלי 'דרשו', שידעו שהלימוד הזה הוא ממש חבל הצלה לאנשים רבים שהיו מאבדים ידיים ורגליים בלי השיעור. העובדה שיש שיעורים במגוון שפות, ובכמה וכמה סגנונות, כשכל אחד יכול לבחור לו את הסגנון שמתאים לו ואת השפה שהוא רגיל ללמוד בה, זה הופך את המתנה הגדולה הזאת ש'דרשו' נותן לעם ישראל, ללא פחות ממושלמת".

חדשים, והכי חשוב - אני לא זקן, אני עובד עם מחשב. ממש כמו הצעירים. וכי קלה היא בעיניך???"
"ואז התברר לי שגם עם מחשב מסונן מאוד אני יכול להגיע לשיעורים בדף היומי, במגוון דרכים ובמגוון סגנונות. נדדתי קצת משיעור כזה לשיעור אחר, והנה מצאתי את שיעורו המופלא והמיוחד של הרב אליהו אורנשטיין ב'דרשו'. התחברתי מאוד לסגנון, אבל היה לי קשה עם זה שהשיעור בעברית, ואני רגיל ללמוד גמרא באידיש. "כשגיליתי שיש גם את השיעור של הרב אפרים סגל באידיש, ניסיתי והוקסמתי. אחחח... איזו שפה עשירה, איזה הסבר נפלא, כמה תוכן הוא שופך בין המילים. אני מלמד ותיק, אני יודע מה זה נקרא להסביר עם בהירות ובצורה ברורה. ופה אני שומע שיעור מושלם! פשוט מושלם. "למה אני מספר לך את זה עכשיו", הוא ממשיך, "בגלל מסכת עירובין. "אני מודה ומתוודה. אני כבר לא צעיר, הראש כבר לא כל כך חד כמו פעם, אני חושב שעברו כבר 50 שנה מאז למדתי בפעם האחרונה את מסכת עירובין, ואני לא זוכר אם אז סיימתי אותה או לא.

יומא דהילולא

"היום יש 'מאדע' חדשה, קוראים לזה 'משבר'... הם חושבים שאני היה לי קל תמיד ללמוד? גם לי היו תקופות שנחלשתי, והעיזון בלימוד היה לי בלתי אפשרי - אז מה הייתי עושה?..."

גילויים מרתקים מהנהגותיו הקדושות של מרן הסטייפלער זי"ע, פנינים מהדרכותיו לאברכים ולהורים, ותיאורים על התמדתו העצומה ויראת חטאו - מתוך שיחה מיוחדת עם נכדו הגאון רבי אברהם ישעיהו קנייבסקי שליט"א | לרגל יומא דהילולא ה-35 - כ"ג באב

המתאים ביותר להתייעץ עם אביו הגדול בעניני השעה, ללא הפרעות של מבקרים? יעץ לו אאמו"ר שליט"א להיכנס בשעות שתיים שלוש לפנות בוקר, שאז צולל הוא בים התלמוד בלא מפריעים, וכנראה יוכל אז לשוחח עמו. כשנכנס אליו בשעה זו, מצאו שקוע כל כולו בסוגיה במס' חולין. הוא חיכה למעלה משעתיים כדי שירגיש בו, אך לשוא. משכך, קירב את ראשו סמוך לראשו של רבינו, בתקוה שירגיש בו, אך רבינו הדף בידו את ראשו, כמגרש זבוב הטורדו מלימודו, בלי להרגיש כלל שהוא נוגע בראש של אדם!

תקופה מסוימת בצעירותו קיבל על עצמו, כי על כל סיגריה שירצה לעשן - ילמד ארבעה דפי גמ' קודם. לשם כך שינן את כל מסכת נדרים בע"פ, כדי שלא יצטרך לבטל קבלתו אף אם יהיה באיזו שמחה או במקום שאין ספרים, שאם ירצה לעשן יוכל תיכף ללמוד ארבעה דפי גמ'. בענוותנותו התבטא פעם ואמר: "עוד יחשבו שאני מתמיד - ולא היא, אני פשוט מתאוה לסיגריה..."

הרב יעקב היילר עמלה של תורה

מעולם לא ראו את רבינו זצ"ל יושב ודומם ולו לרגע. תמיד היה פיו ממלמל בדברי תורה. גם כשנרדם על כסאו כשגופו נופל על משענת הכסא וראשו שמוט לצדדיו, פיו מלמל פרקי משניות, ממש כאילו זרמו בעורקיו דברי תורה. פעם אמר כי העינוי הקשה מכל העינויים בתשעה באב הוא האיסור ללמוד תורה. גם בעת שישב 'שבעה' על זקנתי הרבנית ע"ה, היה בעינוי עצום על איסורו אז ללמוד תורה.

עד זקנותו ממש, למרות שכוחותיו לא עמדו לו, היה רכון על תלמודו עד לשעות הקטנות של הלילה ביגיעה נוראה, ולא עזב את תלמודו עד שנרדם מרוב עייפות, אז נח קימעא ומיד בתוך שעה או שעתיים כבר היה ניעור וחוזר לתלמודו מלא חיות והתלהבות כבחור צעיר.

עסק אחד שאל פעם את מרן אאמו"ר שליט"א, מהו הזמן

גדולי עולם זי"ע מהדורות הקודמים כבר הפליאו את קדושתו ופרישותו הנוראה, ואת יראת החטא שלו. מעולם לא התרחץ בסבון וכדו', גם עם סבון עם הכשר, הן מחמת פרישותו והן מחשש שמא מעורב בו חומר שאינו כשר. היתה זו אחת מהנהגותיו הקדושות, שדבר ששייך בו חשש איסור שוב לא השתמש בו אף עם הכשר טוב. כשהיה לו כתם על אצבעותיו וחשש מחציצה בנט", הסירו עם אבן שמורידה כתמים, משום שחשש לשיטת הגר"א דסיכה כשתיה. ועם כל זאת גופו היה נקי צח טהור.

שרוול חולצתו היה תמיד סגור, גם בימי חום ושרב כבד כאשר הזיע לרוב. לא הסכים שיתקינו בביתו מאוורר, ואף כשהביאו לו מאוורר הוציאו מחדרו. כך גם לא הרשה להתקין בביתו מזגן למרות החום הנורא השורר בתקופת הקיץ בב"ב, ולמרות קשי הנשימה שסבל מהם רבות. נימוק נוסף היה לו בזה, שכיון שבשבת אינו יכול ליהנות מהמזגן, שהרי אינו משתמש בחשמל בשבת, אין זה ראוי ליהנות ממנו רק בחול!

אחד מגדולי הת"ח בב"ב הראה לו פעם כי באחד מחידושיו ב"קהלות יעקב" כיון יפה לדברי הגר"ר יעקב מהרמילוב זצ"ל בשו"ת 'כוכב מיעקב'. מיד צהלו פניו מן הגילוי, והעיר בהתנצלות: "יאמין לי מר שלא ראיתי את הדברים ב'כוכב מיעקב', אמנם הספר ישנו בביתי, זה לי ארבעים שנה מאז רכשתי אותו בדוכן ספרים בת"א, אך עד עצם היום הזה לא עיינתי בו, לפי שהמוכר ספרים מכרו לי בזול מאוד, וחששתי שאולי אם היה יודע יקרת הספר לא היה נותנו לי במחיר כזה, וא"כ איננו שלי..."

כאשר הדפיס את ספרו קהלות יעקב האחרון עמ"ס שבת, והביאו לביתו כאלפיים ספרים, פתאום אמר לבני הבית להביא רכב ולהוציא הספרים ולגנום, ולא גילה את הסיבה. חשבנו שאולי מצא טעות, כי כידוע הקפיד מאד שלא למכור ספר שהיתה בו טעות. אך לאחר זמן נודעה הסיבה: נדיב אחד נתן לו סכום כסף להדפיס הספר, אך שכחו להדפיס את שמו של הנדיב בשער הספר. בתחילה הדפיס במקום זאת פתק עם שם הנדיב כדי להדביקו על שער הספר, אולם אח"כ חשש שמא יפגע הלה מכך. גם לשאול אותו לא רצה, שמא יגרום לו חלישות הדעת, וגם שמא ההסכמה תהיה רק מהשפה ולחוץ, לכן גנז את כל העותקים והדפיס את הספר מחדש על חשבוננו הפרטי. עד כדי כך היתה זהירותו!

רוח הקודש

סיפור אחד מני רבים: יהודי אמיד מארה"ב נהג לשלוח לו בקביעות לקראת פורים סכום גדול מאוד לצדקה שיחלק לעניי ארה"ק. שנה אחת כאשר הבאתי לו את הכסף מהדואר, אמר לי להפתעתי: "כסף שאינו כשר איני לוקח". התפלאתי - והרי הכסף הוא מאותו נגיד מארה"ב ששולח בקביעות זה מספר שנים? אולם הוא ענה בשנית: "כסף שאינו כשר אינני לוקח".

התקשרתי לאותו נגיד וסיפרתי לו על כך. הוא ביקש ממני שאמתין כשעתיים, ואז התקשר ואמר לי: "בבקשה, תגיש עתה שוב

את הכסף לרבינו ונראה איך יפול דבר". ניגשתי שוב לרבינו והבאתי לו את המעטפה, והפעם הסכים לקחתה... ואף ביקש שאמסור לנדיב י"שר כוח.

התקשרתי לנגיד וסיפרתי לו בשמחה על כך, ואז הוא גילה לי מה שהיה: אמו ע"ה נפטרה לפני מספר חודשים, והתעורר ויכוח בינו לבין אחיו בענין סכום מסוים שהותירה. לכן, מיד כששמע שרבינו אינו מעוניין לקחת את הכסף כי אינו כשר, התקשר לאחיו ושוחח עמו עד שהתפשרו ביניהם ומחלו אחד לשני. רבינו ברוח קדשו הרגיש בדבר, ועד שאחיו לא מחל לו, לא הסכים לקחת את הכסף...

ענוה נדירה

ענוותנותו היתה נדירה בממדים שלא שמענו. לא אחת היה אומר בכאב לבו: "אוי לו למי שהעולם טועין בו"... פעם התבטא: "מה שהמונים באים אלי זה משום שאינני נוטל כסף פדיון. אם הייתי עושה כן, היו ממעטים לבוא אלי". לפעמים שמעו אותו אומר: "הדור צריך מנהיג, מחפשים את מי לשאול, ומצאו יהודי זקן שחיבר ספרים וחושבים שמצאו את האדם הנכון"... בהזדמנות אחרת אמר: "הציבור חושב שהואיל ואני גיסו של החזו"א, אז גם אני יודע..."

כשנתיים לפני הסתלקותו, חלה מאוד. שכב עם חום גבוה ביותר כשכולו מיוסר ביסורים קשים. כשירד חומו שאלתינו אם רוצה שאלך להתפלל לרפואתו בקברו של החזו"א, והשיבני בזה"ל: "ה' ירחם עלי, אני יודע למה באו עלי הייסורים האלו. יש רב אחד באמריקה, ת"ח גדול ומחבר ספרים, שלאחרונה הו"ל ספר ובו כתב עלי תארים מופלגים, ומזכיר את שמי הרבה. עד עכשיו לא ידעו ממני כ"כ, אבל הוא הלך ועשה לי פרסום גדול כאילו אני רשכבה"ג, ובגלל הפרסום הזה נענשתי. כי חז"ל אמרו בסנהדרין - 'אמר רבי אלעזר, לעולם הוי קבל וקיים', ומפרש רש"י ז"ל: 'תהיה אפל ונחבא ותחיה'. אני ביקשתי ממנו הרבה שלא יפרסמני, אך הוא חושב שעושה עמדי חסד שכותב עלי כך, ועכשיו אני סובל ונענש בגלל זה".

"היה אברך אחד שהרופאים חששו למחלה קשה אצל רעיית. הוא נכנס לרבינו להשיח צרתו, ורבינו אמר לו כי אינו מבין ברפואה. שוב עיין רבינו בפתק, וכקורא מתוכו התבטא: "נראה לי שזה נסיון הרופאים. תוציאו אותה מבית החולים ותתנו לה תרופה" - ורשם את שם התרופה על פתק. כעבור שבועות אחדים בא האברך וסיפר שב"ה התרופה הועילה והיא נרפאה. רבינו חרד שיחשבו זאת למופת, ואמר לו: "היודע אתה מה היא 'דעת תורה'? הרי אין לי כל שייכות לזה. אינני אלא זקן עובר בטל"... וחזר על כך שוב ושוב בבכי. כשהלה פנה ללכת, קרא אחריו בקול ואמר: "שומע אתה אברך? לעולם אין לסמוך על דברי".

גם במכתביו ממש התחנן שלא יכתבו עליו תארים גדולים. במכתב אחד כתב אני עני נהנה יותר כשאין בהמכתבים תוארים מופלגים". ובמכתב נוסף הוא מבקש: "נא שלא לכתוב עלי תואר רשכבה"ג, אשר זה מנקר את העינים, ואיזו כבוד הוא לכתוב תואר שמזויף מתוכו לגמרי, די שיכתוב 'הרב הגאון' או כמנהג הזמן

לכתוב 'הגאון' בלבד, וזה די לכל היותר..."

בעניין זה, לפנינו מספר קטעים ממכתב נדיר שכתב אל הגר"ח קרייזוירט זצ"ל לאחר שהזמינו לבקר באנטוורפן ולחזק שם את הקהילה.

"...ואכתוב לכבוד פא"מ קצת מהצרות שבעוה"ר יש לי מעת שנתפרסם לרבים עלי שאני גאון וצדיק. אמת כי בהספרים שזיכני ה' לחבר נמצאים הרבה דברים חשובים... אבל המושכל ראשון שלי הוא בעוה"ר כהה מאוד, שאינו מגיע אפי' למעלת ת"ח רגיל, ותפיסתי כבדה הרבה. זהו האמת לאמיתו בלא הגזמה כלל. גם הזכרון חלש, וביותר לעת זקנה נחלש, עד אשר דברים פשוטים וידועים לכל ת"ח - אני בעניי מסתבך בזה. אינני מגזים רק כותב דברים כהווייתן.

"והנה באים אצלי הרבה פעמים מופלגי תורה לשוחח בד"ת עם 'גאון', וידוע לי בבירור שיוצאין מאוכזבין מאוד מכיון שלא ראו אצלי שום עדיפות מת"ח פשוט, ולפעמים גם זאת שלא ראו, וכש"כ אם מתחילים לדבר עמי בעניני הלכה למעשה, אשר בעוה"ר איני מוצא בהם ידי ורגלי... והבא לראות בי 'גאון' מוצא אותי כעם הארץ ממש בעניני הלכה, גם זה לא גוזמא רק דברים כהווייתן..."

"גם הבאים ורוצים לראות בי 'צדיק' יוצאים ע"פ רוב מאוכזבים מאוד, מכיון שמכירין שבאמת אני איש פשוט, מתפלל כאדם פשוט ומתנהג כאדם פשוט. גם ההתמדה בלימוד בעוה"ר נחלש הרבה לעת זקנה, וגם מקודם לכן לא היה במלואו, שעיקר הלימוד היה אצלי בזמן שאין אנשים וכו'.

"והנה מכל זה יש לי צער וכאב עצום, ולא על כבודי אני כואב, שבאמת תלי"ת לא איכפת לי כ"כ תאוות הכבוד, רק כי זהו חילול ה' ח"ו, כי האנשים אומרים בלבם - אם זהו הגדול המפורסם, מה עם שאר הת"ח וכו'. ומחשבות כאלו הוא ח"ו קלקול גדול לכל היר"ש... והנה ברור אצלי שבאם אבוא לאנטוורפן ירוצו המונים לראות את המפורסם וכו', ויצאו מאוכזבים כי לא ימצאו בי לא צדיק ולא גאון..."

ומסיים את מכתבו הנורא בזה"ל: "אני משער שהדר"ג יאמין במקצת לדברים אלו, אבל יחליט שהן מוגזמים וכו'. ומה אוכל לעשות יותר אם אין דברי נאמנים?..."

מדריך ומורה דרך

"אברך אחד, שהיה קרוב לגיל שלושים ושבע ולא ראה סימן ברכה בעמלו בתורה, אמר לו רבינו: "גם זו היא עצתו של היצה"ר, להוכיח כביכול לעוסק בתורה כי אין הוא מתעלה כראוי, כדי להביאו לידי יאוש". ויעץ לו שיכתוב כל חידוש שמזדמן, בין אם הוא 'אייגינע' [חידוש שלון] ובין ששמע מאחרים, ואפילו קושיא של מהרש"א ומהר"ם על הסוגיא שעוסק בה, וברבות הימים רוכשים אוצר בלום.

פעם הגיעה אליו שאלה אודות בחור שסובל מחוסר ריכוז, איך לחזקו? ענה רבינו שענין הריכוז תלוי בהרגל. בקטע אחד או במשנה אחת - אפשר ויכול הוא להתרכז, וישננם כמה פעמים עד שיהיו

מבוררים היטב, ואז ימשיך לקטע הבא, וכך יצבור על יד. הצרה היא, הוסיף, שכיום רוצים לדעת הכל בבת אחת, ורוחו של הלומד נשברת כשאינו יודע את כל השיעור, בו בזמן שעדיין אינו יודע את המהרש"א והרע"א שעליהם נסוב השיעור, והשיעור נועד רק לכון אותו.

כך גם היה אומר לבחורים רבים, שיש היום בעיה שעמלים שעות רבות על חידושים. גדולי הדור הקודמים לא אחזו מזה. חידושים צריכים לבוא ממילא, וכל זמן שאין ידיעות בש"ס לא נהיים חידושים. כל דבר צריך לעיין כמה שהשכל מחייב, אבל לא על חידושים. החובה היא רק לדעת.

פעם התבטא: "היום יש 'מאדע' חדשה, קוראים לזה 'משבר'... בחור שבתקופה מסויימת קשה עליו העיון בלימוד וצריך לנוח, זה נקרא 'משבר' והוא עוזב הישיבה והלימודים ונוסע למנוחה וכדו'. הם חושבים שאני היה לי קל תמיד ללמוד? גם לי היו תקופות שנחלשתי, והעיון בלימוד היה לי בלתי אפשרי. מה הייתי עושה? הייתי לומד אז בצורה קלה יותר, למשל, הייתי לומד קצת משנה וגמרא עם רש"י וקורא לאט התוס' הקלים, ואם היה תוס' ארוך וקשה הייתי לומד קצת ממנו ומחלקו לכמה וחוזר שוב, והכל לאט ובסבלנות, עד חלוף הקושי. וב"ה התקופות היו עוברות מהר, וחוזר הייתי ללמוד כרגיל. והיום מפונקים, עושים מזה עסק גדול ומפסיקים ללמוד בכלל.

פעם שאלו אותו, מתי צריך להכות משום חובת חינוך? והשיב שהדבר תלוי בטבעו של הילד, אם הוא ילד נוח או עקשן. וגם כשמכים, להכות קצת ולא בשעת כעס, כי באגרת הגר"א נאמר שהכאה בשעת כעס יש בה צד איסור. אבל העיקר שילמדו עמו מוסר ויר"ש, ואפי' קטן בן שש שנים, ואף אם נראה שאיננו מבין מה מדברים עמו - מ"מ הדברים נשרשים בלבנו. וצריך לחזור ולשנן לו שאין העולם הפקר, שיש רבש"ע שהוא בעה"ב, ועל כל דבר עתידים ליתן דין וחשבון, ומשלמים ביוקר רב. ועוד צריך לחזור ולשנן לו שגאוה זה טריפה. והמשיך ואמר: צריך לדבר איתו דיבורים אלו בכל יום כעשר דקות, לא יותר, ולא להפסיק בזה. כי הפסק של יום אחד מצנן כמו הפסקה של ג' חדשים!

פעם יעץ להוריו של ילד פעוט כבן שנתיים שהיה עקשן ומרדן, למשכו במיני מתיקה כדי שישב כעשר רגעים ויקראו לפניו מספרי מוסר. והדבר אכן חולל פלאות בכמה וכמה מקרים! כן הורה להורים ללמוד עם בנותיהם בכל יום בספר ארחות צדיקים. גם למדריכה בפנימיה לבנות יעץ שתלמד עמהן לעת ערב בספר ארחות צדיקים. "פעם נשאל על ילד כבן חמש וחצי הממהר מדי לסיים את תפילתו ואת ברהמ"ז וכנראה מדלג בהם קטעים, האם להקפיד עליו. והשיב, שאם יעירו לו על כך, הדבר ימרידו והוא יחוש שלוחצים אותו. אין זה רצוי וגם אינו מועיל, ולכן יש לדבר עמו באופן כללי אודות מעלת התפילה, וכשמדברים עם הקב"ה לכל מילה יש חשיבות. לכן אין גם ענין להכריחו לשוב ולהתפלל, כי ידי חובת חינוך יוצא גם בשיחה זו..."

(מתוך שיחה נרחבת שהופיעה ב'המבשר תורני')

מרגש: הפויקער הראשון של ירושלים, ר' אברהם שטיינברג ז"ל שנפטר לאחרונה מהקורונה, זכה להסתלק מן העולם מתוך עיסוק בשמחת חתן וכלה - המצווה הגדולה שליוותה אותו כל חייו

מהתוף הראשון עד הקייטרינג האחרון - קווים קצרים לדמותו

והשמחה בקעה מהפה באופן טבעי... כעבור תקופה העירו יראים שבעיר הקודש את תשומת ליבם של הרבנים לקולות הרמים הבוקעים מעזרת הנשים, בהתאסף נשות ירושלים לשמח את הכלה. באותה שעה התקינו שאחת הנשים תכה בתוף ותצלצל במצלתיים, כדי לטשטש את קולות השמחה. סבתי מרת נחמה קלצקין ע"ה הייתה בזמנו עוברת מחתונה לחתונה ומתופפת בתוף הבודד והקטן, לשמחת כלה ולעמעום קולות המצהלות.

"תקופה נוספת חלפה, והתוף הבודד עבר מעזרת הנשים אל אולם הגברים. בערב כל חתונה היו הולכים אל אחד משלושת הגמ"חים שהיו בירושלים - אצל משפחת קטינא במאה שערים, אצל אמי מרת שטיינברג ע"ה, ואצל משפחה נוספת שאיני זוכר כעת את שמה, והיו מקבלים תוף אחד קטן-מידות, אותו נטלו אל אולם השמחה. באולם היה מתיישב מתנדב מקרב בני המשפחה, והיה מכה בכל כוחותיו בתוף".

משבגר ר' אברהם והיה לנער, הכה הרעיון במוחו: מי אומר שצריך להסתפק בתוף אחד ובמצילה כפולה? שמא נבנה מערכת של תופים ומצלתיים, וכך נוכל להגביר את השמחה בתוף מעגלי הרוקדים, זאת בלי לעבור חלילה על תקנת כלי השיר המחמירה? אומר ועושה: תקופה קצרה עברה, עד שאחד מידידי של ר' אברהם נכנס אל מתחת לחופה; הגיע הזמן לממש את הרעיון:

"הגעתי לאולם שעה ארוכה לפני המועד הנקוב בהזמנה, הרכבתי את מערכת התופים והעמדתי לצידה מיקרופונים גדולים. החתן והשושבינים הגיעו, הקהל החל מזמר ומרקד, ואני מתופף. מיותר לציין שאת רזי התיפוף לא למדתי מעולם, והמקצוענות שלי, כמו של יתר חברי לתופים באותן שנים, התבססה על קצת 'חוש' טבעי והמון חובבנות.

"בתחילה הייתי מתופף, והקהל שר ורוקד, לא היה מושג של 'זמר' באולם השמחות. גם התזמורות מחוץ לירושלים לא לוו בשירת בעל-מנגן. כעבור תקופה קצרה הבחנתי במעלה הפוטנציאלית של הוספת זמר, שישלטי סדר ונעימות בשירי השמחה וההתעוררות, למן קבלת הפנים עד אחרי המצווה טאנץ. התחלתי להופיע עם אברכים בעלי רגש שהגיעו לשמח חתן וכלה בשירתם הנעימה. הרעיון צבר תאוצה; שבועות חלפו, עד שכל תזמורת שכיבדה את עצמה הצטיידה במשורר משלה".

ועדיין לא נקבע לחלוטין מקומם של המתופף ושל בעל המנגן

אחת הדמויות היותר מרתקות בירושלים היה ר' אברמ'ל שטיינברג ז"ל, ה'פויקער' (מתופף) הראשון בירושלים, ובהמשך בעל קייטרינג לשמחות. פטירתו גרמה לעצב רב אצל המוני מכרי וידידי הרבים, הוא היה איש חסד שעזר בגופו ובממונו לכל אדם, ומשכיל אל דל' - עד הפרטים הקטנים ביותר.

ביום רביעי שלפני פטירתו הזמנתי ר' אברמ'ל להכין את הסעודה לחתונת בנו של ר' דוד היימן, עוזרו של חיים כהן, משנה לראש העיר ירושלים, עם בתו של ר' יוסף איינשטיין מגבאי האדמו"ר מאמשינוב (לר' אברמ'ל עצמו קשר עם האדמו"ר מאמשינוב. ברוב חתונות ילדי האדמו"ר הוא היה הקייטרינג מ.ו.).

והנה, בעלי המקום שבו היתה להתקיים החתונה, הודיע 15 שעות לפני מועד החופה - על ביטול. אברמ'ל, שאצלו כאמור הזמינו את הקייטרינג עבור החתונה, וניהל את האירוע ממיטת חוליו בטיפול נמרץ - נרתם בכל מאודו למציאת מקום חלופי.

למרות מצבו וחולשתו הוא לא ויתר לרגע. הרים טלפונים לכל המקומות האפשריים, ואכן כארבע שעות לפני מועד החופה נמצא מקום ראוי. בפרק הזמן הקצר שנותר, הוא 'הרים בשלט רחוק' אירוע שכל הנוכחים בו התפעלו מהפאר והמכובדות שלו. גם לאורך כל החתונה, שהתמשכה עד שעת ליל מאוחרת, הוא עמד בקשר ודאג שהכל ידפוק כראוי, כאילו הוא נמצא במקום. למחרת בבוקר הוא הורדם והונשם, עד לפטירתו.

"הוא זכה ועזב את העולם הזה מתוך שמחת חתן וכלה, כפי שהיה רגיל לאורך עשרות שנות חייו. זו הייתה החתונה האחרונה של איש יקר ואהוב שזכה לשמח משפחות רבות בימי חייו, אומר אחד ממכריו שסיפר לנו את דבר המעשה.

מהחתונה הראשונה ועד האחרונה

ר' אברמ'ל שהיה ה'פויקער' - המתופף הראשון שהביא את מערכת התופים והמצלתיים לשמחות החתונה בירושלים, סיפר בזמנו לסופר ר' יקותיאל יהודה גנזל (פורסם ב'מרורה לצמא') כיצד הכל התחיל.

"שנים רבות לאחר שתיקן ה'אמרי בינה' את תקנתו החמורה שלא לנגן בכלי זמר בשמחות, בעקבות מגפה ורעב שהשתוללו בירושלים - התקיימו החתונות בלי תזמורת כלל; אפילו תוף לא היה, ומי מדבר על זמר או בעל מנגן. היו רוקדים, שרים ושמחים,

מרדכי חכך בדעתו, ולאחר השיב להם בנימה של צחות שאין הוא רואה כל סיבה לאסור את התופעה השמחה והמשמחת. "הלוא 'תוף' התירו - מדוע ישתנה הדין כשמדובר בשלושה וארבעה תופים; מצילה התירו - מצלתיים מאי שנא? שירה בפה התירו - הכי יבוא מגביר הקול ויאסור?!" דבריו קיבלו משנה תוקף, כאשר בתקופה שלאחר מכן פורסמה אזהרת חברי הבד"ץ בעניין קיומה של התקנה הנושנה שלא לזמר בכלי שיר בשמחות כלולות, כשתוך האזהרה מצוין מפורשות שהאיסור אינו חל על המתופפים בתוף ובמצלתיים.

המלווה, עד שה'ספרא דדיינא' של 'העדה החרדית' אמר את דברו. היו אלה יהודים יראים שבעיר הקודש שחששו מהמנהג החדש. 'מי יודע', חרדה נפשם, 'שמא מדובר בפרצה בתקנה החמורה של ה'אמרי בינה' ויתר רבני ירושלים דאז'. הם ידעו שהכתובת הנכונה להתיעצות בנידון הוא לשכתו של הספרא דדיינא הנודע של בית הדין 'העדה החרדית', רבי אברהם מרדכי ברטשטיין זצ"ל. רבי אברהם מרדכי ידוע היה בנושא כליהם של חברי הבד"ץ, וכמי שעל שולחנו עולים ספקות ולבטים. אותם יהודים מצאו רגעים פנויים בלשכתו והגישו לפניו את תהיותיהם. ר' אברהם

על דא ועל הא

האוכל שנאבד - אבל לא הלך לאיבוד, הבחור שניצל בגלל שידוך שבוטל, והצופר של המכונית שהתקלקל בדיוק ביום הנכון - שלושה סיפורים נפלאים על טובה שצמחה מתוך הרעה

לקחתי לי דרייוור (נהג) למשך היום כולו. הוא לקח אותי במכוניתו מהשעה תשע בבוקר ועד השעה עשר בלילה וליווה אותי בנאמנות.

הנהג היה בחור מבוגר. כעבור כמה ימים פגשתי חבר שיש לו בת מבוגרת בשידוכים. הציעו לו את הבחור הזה, והוא התעניין אצלי. "שמעתי שהוא היה הנהג שלך במשך יום שלם. הציעו אותו לבת שלי, ואני רוצה לשאול אותך אם הוא טיפוס רגוע. את הבת שלי אני מכיר. יש לה פתיל קצר והיא ממחרת לרגוז. אני מחפש מישהו רגוע בשבילה. אז מה אתה אומר?"

אני אומר שנסעתי עם הבחור במשך למעלה משנים עשרה שעות, והיה ממש נחמד איתו. היו פקקים, דברים מרגיזים בדרך, אבל הבחור לא צפצף אפילו פעם אחת!

חברי התרשם מאוד, ואכן השידוך קם ונהיה.

אחרי האירוסין חברי הודה לי ואמר: "בזכותך נהיה השידוך". החתן ששמע את הדו שיח שאל מדוע בזכותי נהיה השידוך, ואני הזכרתי לו את הנסיעה הרגועה ללא הצפירות שהרשימה אותי במיוחד.

החתן חייך חיוך רחב ואמר: "אה, אתה מדבר על היום הזה שלקחתי אותך? פשוט יום קודם התקלקל לי הצופר, וכבר היה מאוחר מדי באותו יום כדי לתקן אותו. למחרת התחלתי את הנסיעה איתך מוקדם בבוקר, ופשוט לא הספקתי לתקן, וכך נסעתי כל היום בלי אפשרות לצפור. הכל כדי שהשידוך יקום ויהיה..."

(השגחה פרטית)

מזל טוב! השידוך בוטל...

סיפר לי יהודי, שבהיותו בחור היה 'הויז בחור' (מעין משב"ק) אצל אחד האדמו"רים, בלילות היה ישן בחדר צמוד לחדר האדמו"ר, ובאם היה האדמו"ר זקוק לדבר מה, היה מנענע בפעמון שהיה סמוך למיטתו, ואז היה קם וניגש לרבי לשאול את רצונו. ערב אחד הגיע הבחור כהרגלו לבית הרבי, ותיכף כשאמר לרבי "ערב טוב" להודיע על בואו, הביט עליו הרבי, קרא לו ושאל: "למה נפלו פניך?"... השיב הבחור, שהיה אז מבוגר יחסית (כבן 25) כי היתה הצעת שידוך מיוחדת עם יחוס, כסף וכבוד, ועכשיו לפני זמן קצר הודיע לו השדכן שההצעה נפלה, ולכן פניו נפולות. הביט בו הרבי עמוק לתוך עיניו, ושאל אותו: "מנין לך שזה לא לטובתך?"... סתם ולא פירש.

חלפו כארבעים שנה, הבחור התחתן, האדמו"ר נפטר ובנו מילא את מקומו. יום אחד הוא נקרא בבהילות אל הקודש פנימה. כאדם שעוסק בהשכנת שלום בית שנים רבות עם הצלחות גדולות, ביקשו האדמו"ר לנסות לטפל בזוג עם עשרה ילדים, שהבית ממש קורס ממריבות פנימיות.

למעלה משלוש שעות ישב ודיבר עם בני הזוג. בזמן מסוים ביקש לעשות הפסקה קצרה. ואז, כשהאשה יצאה לכמה רגעים, שאל את הבעל לשמה של האשה מלפני הנישואין. להפתעתו העצומה גילה שזו היתה המשודכת שהוצעה לו לפני שנים רבות, והצעה זו נפלה. הוא הוסיף, שמזה עשרות בשנים שהוא טיפל במאות זוגות, ולא זכור לו שפגש פעם באשה כה רעה...

(גיליון 'כולנו יודעי שמך' הרב יצחק ברבר שליט"א)

נאבד, אבל לא הלך לאיבוד...

כשהשוויגער שלי מפנקת, זה עד הסוף! היא הכינה לנו,

מדוע התקלקל הצופר?

מספר בעל המעשה: נסעתי לאמריקה כדי להתרים נדיבים.

שקית עם ארוחה בטרמפ שיצור קשר. התקשרתי והתברר שמדובר באותה ארוחה, ביקשתי שיזרקו את הכל לפח שהרי הכל כבר מקולקל...

כעבור דקה מתקשר אלי שוב נותן הטרמפ וביקש לשתף אותי בסיפור השגחה, וכך סיפר: "חבר שיושב בבידוד התקשר אלי ואמר שהוא מורעב ואין לו מה לאכול, כיוון שבאותו יום לא דאגו להם לשום ארוחה... עשיתי חשבון שהאוכל שייך לאדם חרדי ונראה ירא שמים, ואין לי כל דרך לאתר את אותו יהודי, כך שהאוכל ייזרק לאשפה, אז שלחתי לו את כל הארוחה הדשנה. הוא כל כך שמח עם הארוחה הוא ובני ביתו. עד כדי כך היה להם טעים, שהם ביקשו לדעת איך משיגים כזה אוכל משובח!!!" שמחתי מאוד לשמוע ולראות שמשמים דאגו לאוכל של חמותי, שהיא אשה צדקנית, שלא ילך לאיבוד ויהודים אחרים יהנו מטוב ליבה.

(טיב הקהילה)

כלומר לחתנים ולכלות, ארוחת צהריים משובחת ומפנקת, אני אספתי את הארוחות הארוזות ולקחתי אותן איתי לצורך פיזור בין החתנים והכלות.

את אחת מהארוחות שלחתי עם גיסי להעביר לגיס אחר, הוא תפס טרמפ עד ליעד ואת הארוחה השאיר ברכב של נותן הטרמפ. הוא התקשר אלי בחוסר נעימות וסיפר לי את התקלה שאירעה בהשאירו את הארוחה ברכב. את הנהג הוא לא מכיר כך שאין לו מושג כיצד לאתרו...

גיסי הציע שאת הארוחה שהוא קיבל, הוא ישלח לגיס שלא קיבל. הרגעתי אותו ואמרת לי לו שאני שולח להם מארז ארוחה נוסף, וסיפרתי לו את ההשגחה העליונה, שבדיקו קבלתי טלפון מהשוויגער שגיס אחר לא יהיה בבית מכיוון שנסעו לרגל שמחה, כך שיש לי ארוחה משפחתית מיותרת, ושמחנו כולנו על ההשגחה המופלאה.

כעבור שבוע ראיתי במקומון-פרסום שמבקש ממי ששכח

בזכות התורה

"דרשו' מכינים את כלל ישראל להיות בעלי רוח הקודש!" - מאמר מרתק ומפתיע מהגאון רבי חיים נתן היילפרין שליט"א בביטאון 'אספקלריא'

Yaakov Naumi Flasher

המאמר הנפלא מתייחס לתכנית 'בזכות התורה' של 'דרשו' ומרחיב על המעלה העצומה של לימוד ענייני ברכות הנהנין | "תודה דרשו, תודה" - מסיים הרב היילפרין את דבריו

והנה בחרו פרק שבכוחו להשפיע על רבבות מישראל לדעת "כיצד מברכין" בפועל, הן מצד ההלכה - לידע בבירור איזו ברכה לברך על כל מין וסוג אוכל, והן להתגבר נגד היצר ולזכות לברך בכוונה הראויה.

כי ידוע מרבי ישראל סלנטר זצוק"ל, שהרוצה לתקן איזה ענין או מדה רעה, יבחר להתעסק בלימוד ההלכות של אותו ענין, ובזה יזכה להתגבר נגד יצרו בכח התורה שהיא התבלין להיצר הרע. וכדבריו מפורש בדברי חז"ל (מדרש רבה פ' נשא י"ד ד' - ומובא בחפץ חיים בסוף ההקדמה): "אם יִגְעַת הַרְבֵּה בְּדַבְרֵיהֶם, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסִיר יַצְר הָרָע מִמֶּךָ". ולכן בכח לימוד פרק זה, הרי אור התורה יאיר על כלל ישראל לברך כראוי.

והזמן גרמא ללקט יחד ולברר כמה וכמה תועליות שיש באמירת ברכות בכוונה הראויה.

הנני מכיר באופן אישי מלמד במכינה לשיבה, שפעמים בוחר לתת לתלמידיו פרס מיוחד - והוא, שיגלה להם בתור "פרס", מהו הדבר העיקרי שבו תלויה השגת האדם לרוח הקודש! לא פחות ולא יותר - רוח הקודש!

הופתענו לראות בגיליון 'אספקלריא' האחרון, מאמר מאלף ומרתק מאת הגאון רבי חיים נתן היילפרין, מח"ס 'לקוטי שערי תשובה', תחת הכותרת: "דרשו' מכינים את כלל ישראל להיות בעלי רוח הקודש!". לא פחות ולא יותר!

כאשר עיינו בגוף המאמר על מנת להבין במה דברים אמורים, ובמה זכה 'דרשו' לשבח גדול שכזה, מצאנו כי הרב היילפרין מתייחס במאמרו ליוזמה החדשה של 'דרשו' - 'בזכות התורה', ומרחיב על גודל העניין של לימוד נושא הברכות. מפאת קוצר היריעה נביא אך קטעים בודדים (בקיצור מעט ובשינויים קלים) מתוך מאמרו הנפלא.

דורינו המיוחד זכה לארגון נפלא ונורא שמעודד את לימוד תורה הקדושה למעלה מן המשוער! ללימוד ולחזור ולהיבחן - והשנה זכו בבחינת מגלגלין זכות ע"י זכאי שעשרות אלפי בחורים ואברכים ישתתפו במסגרת ללימוד פרק ששי ממסכת ברכות, "כיצד מברכין", במשך חודש אב ולהיבחן עליו, בבחינות, ומתן שכרה בצדה. תורה מגנא ומצלא, והיא המקור לכל הברכות וישועות.

שבו נאחזות הקליפות, הרי דומה הוא למי שהצליח להסיר את הקליפה מהתפוז לפני שאוכל אותו (וכמובן, הנמשל הרבה יותר מהמשל, ואינו דומה כלל וכלל עצם המאכל שנאמר עליו ברכה בכוונה או רק כמצוות אנשים מלומדה) וממילא - "ומזכך החומר שלו ונעשה זך ומוכן לקבל קדושה", דהיינו על ידי הפנימיות שבמאכל, והחלק הרוחני שלו. וכל זה ע"י שידע האדם "כיצד מברכין!".

ומסיים רבי חיים ויטאל בשלש מילים - "והזהירני מאד בזה". דהיינו, שאודות האי ענינא, לברך ברכת הנהנין בכוונה, היה האריז"ל מזהיר את רבי חיים ויטאל מאד. כמובן, אי אפשר להזהיר מאד על כל ענין וענין, וכאשר מוצאים אנו בדבר זה - לברך ברכת הנהנין בכוונה - ש"הזהירני מאד בזה", מובן שהוא דבר חשוב ביותר.

רבינו בחיי (פ' ואתחנן - אחרי עשרת הדברות) שמביא מדרש תהלים (י"ד) כותב שלעתיד לבוא יתקיים "מי יתן כל עם ה' נביאים", וכמש"כ (יואל ג', א') אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר. לאור הדברים האמורים - אשרינו שאנו רואים מול עינינו קיום הבטחת רשב"י שלא תשתכח תורה מישראל, וארגון "דרשו" מזכים את ישראל בלימוד פרק ששי ממסכת ברכות - "כיצד מברכין", אשר כמבואר זהו מעיקרי התנאים לזכות לרוח הקודש, ומכנינים את כלל ישראל להיות ראויים למדריגות אלו!

הרב היילפרין מוסיף עוד ומרחיב במעלת אמירת הברכות בכוונה, והסגולות הטמונות בכך, לרוחניות וגשמיות, אך מפאת קוצר היריעה נאלץ להסתפק במה שהובא, ולדלג לשורות הסיום של המאמר:

"ונסיים מעין הפתיחה, כי מכיון שבזכות מערכת 'דרשו' יש עשרות אלפי יהודים העוסקים ולומדים 'כיצד מברכין', וכולנו מאוחדים ממש בשורש נשמתנו, הרי כל כלל ישראל נהנים מיגיעת ועסק התורה"ק, וכולנו נזכה בקל להתעורר בכוונת הברכות כראוי, אשר כמבואר היא מחובת השעה. "מגלגלין זכות ע"י זכאי - תודה 'דרשו', תודה!"

כמובן, יהודים מתברכים בסקרנות (שהיא מדה טובה, להיות סקרן לדעת כל התורה כולה וכל חידוש שנתחדש בה...), ולכן התלמידים רוצים שרבים יגלה להם את דברי האריז"ל, מתחזקים בלימוד התורה וכפי הכללים כדי לזכות בפרס.

התלמידים הזוכים מקבלים במעטפה את הדברים הבאים, דברים שהזמן גרמא ללומדם ולהבינם עד כפי שידינו מגעת, שנדע "כיצד מברכין".

הקדמתי מילים אלו בבחינת "הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו...".

וזה לשון קדשו של מוריניו רבי חיים ויטאל (בשער רוח הקודש דף ח' ע"ב) בשם רבו האריז"ל: "גם אמר לי מורי ז"ל (-האריז"ל), כי עיקר השגת האדם אל רוח הקדש תלויה ע"י כונת האדם וזהירות בכל ברכת הנהנין (!), לפי שעל ידם מתבטל כח אותם הקליפות הנאחזות במאכלים החומריים ומתדבקים בהם באדם האוכל אותם, וע"י הברכות שעליהם הנאמרות בכוונה, הוא מסיר מהם הקליפות ההם, ומזכך החומר שלו, ונעשה זך, ומוכן לקבל קדושה. והזהירני מאד בזה". עכ"ל. דברים נוראים.

להבנת הדברים נקדים מש"כ הכף החיים (או"ח ר"ד, ס"ק ל"ח מביא דברי האריז"ל בפרשת השבוע (מספרו "ספר הליקוטים" דף ק"ז ע"ד) בביאור הפסוק "לִמְעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יְחִיֶּה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יְחִיֶּה הָאָדָם": "...כי כאשר האדם מתיישב ופת בסלו, ומסתכל עליו בעיני התורה, יראה ויכיר לפניו שיש כאן מיזוג של רוחני וגשמי. מוצא פי ה' - דהיינו האמירה שעל ידה נברא האוכל; וסביב לה החומר הגשמי שרואים בעיני בשר". וכן מביא השל"ה הק' (שער האותיות אות הקו"ף, קדושה, ס"ק מ"ג) מהאריז"ל (לקוטי תורה פ' עקב), כי יש לכל אוכל גוף ונפש: הגוף הוא חלק האוכל שרואים, וקדושת ההשפעה המבואר, היא נפש האוכל. וכאשר האדם אוכל דבר שמחובר בו יחד גוף ונפש, ניזון ממנו גופו ונפשו, והנפש ניזונת מהחלק הרוחני.

זו כונת דברי האריז"ל: "וע"י הברכות שעליהם הנאמרות בכוונה, הוא מסיר מהם הקליפות ההם" וכו' - שכאשר גופו נהנה ממאכל שהוסרה ממנו הקליפה, דהיינו החלק החומרי,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'

רבינו פעל בחכמה. הוא שיגר מכתב לראש העיר, גדוש בדברי שבת והודיה על המסירות וההשקעה שבהקמת הבריכה החדשה למען רווחת תושבי העיר. "אולם" - הוסיף - "קיימת בעיה קטנה..."

בתחבולות תעשה לך מלחמה - כך הסיר הגאון רבי ברוך טולידאנו זצ"ל אב"ד מקנס סכנה רוחנית שאיימה על יהודי עירו

הציבור ולהנאתו.

אולם - הוסיף והסביר - קיימת 'בעיה קטנה'... מאחר ומרבית תושבי העיר היהודים הינם שומרי שבת שבה אסורה כל מלאכה, הרי שיבצר מהם ליהנות מהבריכה החדשה. לפיכך הציע להחליף את יום פתיחת הבריכה ליהודים לאחד מימות השבוע. מעבר למניעת חילול שבת, ידע רבינו, כי אם הבריכה תהיה פתוחה לשימושם של היהודים בימות החול, רק מעטים יוכלו לפנות את הזמן הנחוץ לשם רחצה. כך, בפעולה חכמה אחת, הצטמצמו המכשולות החמורים הכרוכים בחילול שבת ופריצת גדרי צניעות.

השלטונות קיבלו את הבקשה ברוח טובה, ומקץ ימים ספורים הוזמן אחד מעסקני הקהילה כדי לדון בהעברת יום פתיחת הבריכה לאמצע השבוע. אותו אדם, שהיה מתומכי ההשכלה הצרפתית, הבין היטב את הכוונה העומדת מאחורי הדברים ומחה בתוקף. הוא טען באוזני המושל כי בימות החול לא ימצאו היהודים זמן לרחוץ בבריכה, שהרי טרודים הם בעבודתם מבוקר עד ערב.

אולם ראש העיר לא השתכנע.

הוא נטל לידו את מכתבו של רבינו והחל מקריא אותו במתינות ובנחת בפני חבר הוועד. "האינך שומע את הכנות הבוקעת מבין המילים, ואת הדאגה לטובתם של בני הקהילה? ניכרים דברי אמת! רוב בני הקהילה הם שומרי שבת ולא יחללו את קדושת היום ברחצה בבריכה - ולמה יגרע חלקם ולא יהנו מהבריכה?" כך בדרכי חכמה ותבונה השכיל רבינו להשיג את מטרתו, כאשר ראש העיר עצמו נחלץ לעזרתו...

(מתוך הספר 'קדוש וברוך' לדמותו של הגאון רבי ברוך טולידאנו זצ"ל אב"ד מקנס)

היה זה בתקופה שהשלטון במרוקו היה בידי הצרפתים. רוחות חדשות החלו לנשב במדינה, והתרבות המערבית - הצרפתית החלה לחדור אט אט ולהתפשט, בהשפעת השלטון.

עבור יהודי מרוקו, הדבר הצריך ערנות מתמדת מפני כל סטייה מהדרך, גם כזאת שבתחילתה נראית תמימה ובלתי מזיקה אך אחריה עדי אובד. הגאון רבי ברוך טולידאנו זצ"ל אב"ד מקנס, היה מהחשובים והבולטים שבין רבני מרוקו בתקופה ההיא, והשפעתו היתה רבה. הוא עמד איתן על משמרתו וטיכס עצות תדיר כיצד למנוע קלקולים, ולחם בעוז נגד כל פרצה שבאה מבחוץ ופעמים גם מבפנים.

באחד הימים הודיעו השלטונות הצרפתיים על בריכת שחיה חדשה שהוקמה לרווחת תושבי מקנס. השימוש בבריכה הוקצה לבני כל דת ביום השבתון השבועי שלהם: ביום שישי - למוסלמים; בשבת - ליהודים; וביום ראשון - לנוצרים.

רבינו הבין כי בהחלטה זו טמונה סכנה גדולה. רובם המכריע של בני הקהילה - לרבות הרופפים ביותר מבחינה רוחנית - הקפידו על שמירת שבת, ופתיחת הבריכה העירונית תעמיד פיתוי גדול בפרט בפני בני הנוער וחומות השבת עלולות להתמוטט. זאת מלבד הסכנה הגדולה לפריצת גדרי הצניעות.

אולם נדרשה תבונה יתירה כיצד לפעול בענין, שכן תלונה על הקמת הבריכה תצטייר ככפיות טובה מצד הקהילה היהודית, שאינה מעריכה את מאמצי השלטון לשפר את איכות החיים של התושבים. מה עושים?

רבינו פעל בחכמה למזעור הנוזק. את המכתב ששיגר לראש העיר פתח בדברי שבת ותודה לשלטונות על מסירותם והשקעתם למען תושבי העיר. בנוסף ציין את תרומת הבריכה לבריאות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כיצד יתכן שאדם ירוץ לבית הכנסת לשמוע דרשה, ויעבור בזה על איסור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שכן צייתה התורה "לא תלך רכיל" להורות לנו שגם על ההליכה יש איסור, מלבד עוון הרכילות עצמו, וראה שם עוד מה שהאריך בזה. אם כן, מה הדין אם לבסוף לא סיפר את הרכילות? האם עובר על ההליכה? באילת השחר (ויקרא יט, טז) הסתפק בכך, דשמה עובר מחמת ההליכה בלבד, וכפי שדימה זאת ה'חפץ חיים' לאיסור עשיית משקולות מזויפות, שעובר עליו כבר משעה שעשה את המשקל המזויף, כמבואר בגמרא (בבא מציעא סא, ב). והטעם שבאיסור לשון הרע ורכילות גם ההליכה כדי לדבר אסורה, יש שביארו (שיעורי עיון) על פי מה שכתב ה'חפץ חיים' לעיל, שאיסור לשון הרע חלוק משאר איסורים שבין אדם לחברו כמו גזל ועושה וכיוצא בזה, שבהם האיסור הוא רק בתוצאה, ואם ירצה לגזול ולעשוק את חברו ולא יעלה בידו, בוודאי אין בידו עוון גזל ועושה; מה שאין כן לענין לשון הרע, אף אם לא יבוא שום נזק לחברו על ידי דיבורו עובר איסור, כיון שאת עצם הדיבור בגנות חברו אסרה תורה, משום בחירתו לחייב ולהרשיע את חברו ושמחתו לאידו.

היום מתחילים לומדי ה'חפץ חיים' היומי את כלל א' מהלכות רכילות. "המרגל בחברו, עובר בלא תעשה, שנאמר (ויקרא יט, טז): 'לא תלך רכיל בעמך'..." (סעיף א'). "איזהו רכיל? זה שטוען דברים מזה לזה, והולך ואומר: כך אמר פלוני עליך, כך עשה לך פלוני, כך וכך שמעתי עליו שעשה לך, או רוצה לעשות לך" וכו' (סעיף ב').

אנו רואים שבאיסור רכילות התורה מזכירה גם את עצם ההליכה. ואכן בביאורים ומוספים מציינים מדברי ה'חפץ חיים' לעיל, שעובר על הלאו כבר משעת ההליכה, שהרי הזמין עצמו לרכילות, והוסיף שמצא כן בשל"ה הק' (פרשת קדושים על הפסוק 'לא תלך רכיל'). [וכעין זה מבואר ברש"י ורמב"ן בפרשת קדושים שם].

וכן לענין המתלוצץ ומלעיג על דרשת הרב בבית הכנסת, כתב ה'חפץ חיים' לעיל שכבר בעת מרוצתו לביהכ"נ לשמוע את הדרשה, כדי שיהיה לו אחר כך במה להלעיג ולהתלוצץ מהרב - עוון הליכה בידו, ואחר כך כשמלגלג על הדרשה, עוון מעשה בידו,

האם צריך לחבב גם את האבנים והעפר שמחוץ לארץ ישראל?

עירובין דף ד

"ורחץ את כל בשרו, את הטפל לבשרו"

הטפל לבשרו. ומאחר וישמו העיקרי של יעקב הוא 'ישראל' וישמו הטפל הוא 'יעקב' כמבואר בגמרא בברכות (יג). 'לא שיעקר יעקב ממקומו. אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו'. לכן לא נאמר בשינוי שמו של יעקב 'את'. שאם היה נאמר 'את' היה במשמע שיש איסור לקרוא ליעקב בשמו הטפל. מה שאין כן אצל אברהם שנאסר לקרוא לו בשמו הטפל לכן נאמר בו 'את'.

כשנשתנה שמו של אברהם אבינו. נאמר "ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם (בראשית יז ה) ומדוע אפוא אצל יעקב אבינו אומר הפסוק 'ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל' (שם לב כט) ולא נאמרה המילה 'את' - 'לא יעקב יאמר עוד את שמך'?

ומפרש רבי שאול מווילנא שהלא ידוע שתיבת 'את' באה לרבות את הטפל. כמו שמצינו בעירובין (ד:) 'את בשרו - את

סיפר אחד מחסידי האדמו"ר ה'נתיבות שלום' מסלונים, שכשבא לצאת לחו"ל כדי להשתתף בשמחת נישואי אחיו, ונכנס לחדרו של רבינו לשאול את דעת קדשו לגבי הנסיעה, אמר לו שצריך לקחת עמו לחו"ל 'אוויר ארץ ישראל'. והוסיף להסביר לו מה כוונתו, כל זמן שמרגיש שהאדמה 'בוערת' מתחת רגליו בעת שהותו שם, סימן ששורר בקרבתו 'אוויר ארץ ישראל', אך באם ירגיש שלא היה מצטער לשהות עוד שבוע בחוץ לארץ, סימן שנכשל ושוב איבד את האוויר הקדוש של ארץ ישראל הכל כך נצרך בעת נסיעתו לשם.

(ה"ר נחמן דרקסלר - המודיע)

וברוח פנינה זו נראה להמתיק את המסופר בגמרא בכתובות (ק"ב). על רבי חייא שהיה משתבח בעפר העיר עכו שנאמר 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו' (תהלים פרק קב טו), ולכאורה צריך להבין כיצד למד מהפסוק את הנהגתו, ומפרש הליקוטי בשמים שמפני שעכו איננה חלק מארץ ישראל אלא נספחת ונטפלת לארץ ישראל וכדברי הגמרא בגיטין (ב). לכן קרא עליה הכתוב 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו', גם את האבנים והעפר הנטפלים לאבניה ועפרה של ארץ ישראל, יש לרצות ולחונן.

(ע"פ עלון תורת הקריה)

להתקשר לתורה מסביב לשעון

24 שעות

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2 3 4

הרב **מאיר שפרוכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2 6

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הר"ר **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

חדש!

**שיעורים בפרק 'כיצד מברכין'
במסגרת תוכנית 'בזכות התורה'**

שלוחה 27

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ו
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: 4992* או 077-2222-666

האם יש איסור מלאכת טוחן בדבר הטחון כבר בטחינה גסה?

ודבר הטחון בטחינה גסה מעט, המספיקה לצורך השימוש בו, אסור לטחוננו לטחינה דקה יותר, אך נחלקו הפוסקים בנוגע לאיסור זה: יש אומרים שהאיסור הוא מדרבנן, כיון שהדבר כבר היה נחשב ל'טחון' קודם לכן. ויש אומרים שהאיסור מדאורייתא, כיון שבפועל הוא טוחן חלקים שלא נטחנו מעולם והופך אותם לדקים יותר.

[ביאורים ומוספים דרשו תקד, 3]

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת וביום טוב, היא מלאכת 'הטוחן'. במלאכה זו ישנו כלל: 'אין טוחן אחר טוחן'. ויש שכתב שהסיבה לכך היא - שלאחר שהדבר נטחן פעם אחת, כששבו וחיברוהו לפני טחינתו החוזרת, הרי זה מעשה ידי אדם, ואין איסור טוחן בחיבור שנעשה בידי אדם. ולכן, לדוגמה, מותר לטחון - בכלי שאינו מיועד לכך - מצה ל'קמח מצה', כיון שהחיטה שממנה עשויה המצה, כבר היתה טחונה קודם לכן.

באיזה מקרה הותרה מלאכת הטחינה ביום טוב?

אשכנזי להחמיר אף בטחינה כזו, ולעשותה בשינוי כלשהו מצורת עשייתה בימות החול.

ועם זאת, בנוגע לשום וכיוצא בו, שטעמו נפגם מאוד בשהייתו בין השחיקה לשימוש בו - אף למנהג בני אשכנזי אין להחמיר; ויש שהורה שאין למעוך את השום בכלי המיוחד לכך.

[סימן תקד, א, משנ"ב א, ב, ט ו"א, שעה"צ יח, וביה"ל ד"ה ואין; וראה משנ"ב יט ושעה"צ לב; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

הטחינה בצורה שהדרך לטחון בה בבת אחת לצורך תקופה ארוכה, או בצורה שהיא 'עובדין דחול', אסורה ביום טוב אף לצורך 'אוכל נפש', ואף במקרה שלא היה ניתן לעשותה בערב יום טוב. וטחינה בצורה שהדרך לטחון בה כמות קטנה הנצרכת לאותו היום בלבד, מותר לעשותה ביום טוב לצורך אוכל נפש, אך רק במאכלים שאילו טחנו אותם בערב יום טוב היה טעמם נפגם עד לשימוש בהם ביום טוב, וכמצוי בתבלינים מסוימים. ומנהג בני

האם מותר להשתמש ב'דוד שמש' ביום טוב?

הברז מטעם זה.

ויש אומרים שפתיחת הברז מותרת מטעמים אחרים. ויש אומרים שאם ישנה אפשרות להשתמש לפני סוף החג בכל המים שייכנסו לדוד ויתבשלו, מותר לפתוח את הברז; אך אם אין אפשרות להשתמש בהם, וכגון בשעה הסמוכה לשקיעת החמה, אסור לפתוח את הברז.

[ביאורים ומוספים דרשו, תקג, 16]

בעת פתיחת ברז מים המחובר לדוד שמש, נכנסים אל הדוד מים צוננים בכמות המים החמים היוצאים מהדוד, ומתבשלים בחום המים שבדוד. ונחלקו הפוסקים בנוגע לפתיחת הברז ביום טוב, במקרה שבו אין צורך בחימום המים הנכנסים עבור יום טוב: יש אומרים שמכיון שהמים הנכנסים מתערבים במים הקיימים, והוא משתמש ביום טוב גם במים שנכנסים ומתבשלים, מותר לפתוח את הברז. ויש אומרים שלא ניתן להתיר את פתיחת

* בעשיית מלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב, מותר - בתנאים מסוימים - להוסיף על הבישול הנעשה לצורך יום טוב, גם עבור שבת או 'יום טוב שני' החלים לאחריו, ואף עבור ימי החול.
* בזמן 'בין השמשות' של מוצאי יום טוב - אסור לעשות את המלאכות המותרות ביום טוב, כאשר ההנאה מהן אינה מיידית.
* עשיית מלאכת אוכל נפש ביום טוב ראשון של פסח עבור שביעי של פסח, וכדומה - מדברי המשנה ברורה נראה, כי לדעת השולחן ערוך היא מותרת, ולדעת הרמ"א היא אסורה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לאכול בליל הסדר לפני אכילת המצה?

שיאכל ויברך את הברכה האחרונה לפני אכילת הכרפס, שאם לא כן, הברכה תשמש כברכה אחרונה גם עבור הכרפס, ושוב לא תוכל ברכת 'האדמה' שעל הכרפס לשמש כברכה ראשונה עבור המרור הנאכל לאחר המצה, (ראה משנ"ב להלן, נה).

[ביאורים ומוספים דרשו תעג, 25]

בליל הסדר, אין לאכול מאומה לפני אכילת המצה, למעט ה'ירק של הכרפס, כדי שהמצה תאכל לתאבון. ומי שרעבונו מציק לו, רשאי לאכול דברים קלים שלא ישביעוהו, כגון מעט פירות, או מעט ביצים.

ואם אוכל דבר שברכתו האחרונה היא 'בורא נפשות', ראוי

הלוח היומי

כ"ג באב | רבי יעקב ישראל ב"ר חיים פרץ קניבסקי זצ"ל, הסטייפלר, בעל 'קהילות יעקב'

יארציט:

תקצ"א: רבי צבי הירש ב"ר יעקב יצחק הלוי הורוויץ זצ"ל בן החוזה מלובלין
תשמ"ה: רבי יעקב ישראל ב"ר חיים פרץ קניבסקי זצ"ל, הסטייפלר, בעל 'קהילות יעקב'

יארצייט מרן הג"ר יעקב ישראל ב"ר חיים פרץ קניבסקי, הסטייפלר - בעל ה"קהלות יעקב"

הדרך להשיג יראת שמים

מרן ה"קהילות יעקב" אמר: הכלל שהשער הפתוח להשגת יראת שמים הוא הזהירות והדקדוק בכל מעשיו שיהיו על פי ה"שולחן ערוך" בדקדוק גדול.

(ברכת פרץ - אחרי מות)

נשתדל שכל מעשינו יהיו בזהירות ובדקדוק גדול על פי ההלכה, ובכך נזכה להשיג יראת שמים

* חדש - שיעורים בפרק כיצד מברכין במסגרת תוכנית בזכות התורה (שלוחה 27)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il